

de Jacobs ladder

Kwartaaluitgave van de Stichting tot Behoud van het Cultureel Erfgoed van Jacobswoude, onder redactie van de Historische Vereniging O.C. van Hemessen

de Jacobs ladder

Bij de voorplaat

Bij de voorplaat De IJsvogel in de winter van 1981 op de Wijde Aa (zie het artikel op pag. 14) (foto Bep v.d. Laan).

.....

43^e jaargang nr. 1, januari, februari, maart 2023

SSN 0168-1079

© Historische Vereniging 'Otto Cornelis van Hemessen'.
Niets uit deze uitgave mag vernenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Op tijd opzeggen!

Wilt u – om wat voor reden dan ook – uw lidmaatschap van de Historische Vereniging niet verlenen, vergeet dan niet dit tijdig (vóór 1 december) schriftelijk te melden aan onze penningmeester: Ton Meester, Cantharel 72, 2403 RA Alphen aan den Rijn, e-mail: ton.meester@gmail.com

Lidmaatschap

Wilt u onze Historische Vereniging steunen en de Jacobs ladder voortaan elk kwartaal thuis ontvangen? Bel, schrijf of mail dan naar onze secretaris, Anneke Zwarst, a.h.zwarst@kpnmail.nl
(Zie onze site www.hemessen.nl)
De contributie bedraagt € 18,- per jaar en € 28,- voor hen die het blad per post ontvangen. Te voldoen na ontvangst van de nota op de rekening bij de Regiobank, nummer NL28 RBRB 0850 0174 16 t.n.v. de Penningmeester van de Historische Vereniging 'Otto Cornelis van Hemessen'.

De Jacobs ladder is een uitgave van de Stichting tot Behoud van het Cultureel Erfgoed van Jacobswoude.

www.hemessen.nl

www.museumwoubrugge.nl

.....

Erelid

- Ben Beukenholdt, oud-voorzitter
- D. Brouwer de Koning (2022†), oud-burgemeester van Jacobswoude
- C. Karmelk, oud-penningmeester van de vereniging (2012†)
- G.W. van der Laan (1999†)

Voorzitter

- Ed Molenaar
Schouw 17, 2481 CP Woubrugge
telefoon 06-290 564 01
e-mail: ed.molenaar@ziggo.nl

Secretaris

- Anneke Zwarst
Van Eeghenstraat 40, 2481 XS Woubrugge
telefoon 0172-518186
e-mail: a.h.zwarst@kpnmail.nl

Penningmeester

- Ton Meester Cantharel 72, 2403 RA Alphen aan den Rijn. telefoon 0172-518560
e-mail: ton.meester@gmail.com

Bestuursleden

- Betty Kemper
- Thea Kok-Lansbergen
- Pim Laarmans
- Peter de Lange
- Roelf Scholma

Redactie

- Thea Kok-Lansbergen (eindredactie)
Emmalaan 74
2481 BB Woubrugge
telefoon 06-21605585
e-mail: thea.lansbergen@ziggo.nl
- Pim Laarmans
- Anneke Zwarst

Basisvormgeving en opmaak

Blikveld, Zandvoort

Aan dit nummer werkten mee

Betty Kemper
Frans Witteman

Foto's en illustraties

Collectie Rijksmuseum
Archief Museum Van Hemessen
Archief fam. Van Wijk
Collectie Bep v.d. Laan
Collectie Jan Stigter
Henk Houtman
Hans Bax
Hans Jansen
Betty Kemper
Pim Laarmans

Beeldbewerking

Hugo Tander/Pim Laarmans/Hans Bax

van Hemessen

Van de voorzitter

De geschiedenis van Hoogmade gaat terug tot het jaar 1252. Daarvoor behoorde het gebied tot Esselikerwoude, ook wel Jacobswoude genoemd. Hoogmade lag lang geïsoleerd in een waterrijk gebied. Woubrugge bestond in de middeleeuwen nog niet. Toen Jacobswoude ten gevolge van vervening ten onderging, ontstond rond het jaar 1500 Woubrugge aan de Woudwetering. In 1202 werd de Heimanswetering gegraven en is de Woudwetering gekanaliseerd voor afvoer van overtollig Rijnwater naar het noorden. Beide dorpen hebben een agrarisch karakter maar al vroeg kwam scheepvaart en later watersport tot ontwikkeling. Zowel Hoogmade als Woubrugge is bekend geworden door de nabijheid van het Braassemmeer, de Wijde Aa en de Does.

De Historische Vereniging O.C. van Hemessen en Stichting tot Behoud van het Cultureel Erfgoed van Jacobswoude (Museum Van Hemessen) zijn reeds decennia lang actief met het onderzoek naar de geschiedenis van beide dorpen, deze te beschrijven en deze kennis door te geven aan u als lezer, en andere belangstellenden. Dat er veel belangstelling voor de rijke geschiedenis van onze dorpen bestaat blijkt wel uit het feit dat de vereniging bijna 470 leden telt. Als vereniging en stichting nemen we steeds nieuwe initiatieven om de historie en cultuur van beide dorpen zichtbaar en bereikbaar te maken. Een nieuw initiatief is een canon van Hoogmade en Woubrugge maken, een overzicht van belangrijke gebeurtenissen uit de geschiedenis. Doet u/jij mee? Lees hierover elders in het blad.

INHOUD

Alphons Ouwerkerk in het zonnetje	2
Hervormd Rust- en Weeshuis	3
Canon Hoogmade en Woubrugge	5
Over bruggen in Hoogmade (2)	7
Winkeliersorganisatie Woubrugge	11
IJzeilen en de IJsvogel	14
Agnes den Dubbelden en de Vlietmolen	18
Hoe was het vroeger?	19
Hoogmade Toen en Nu	20

jaargang 43 1

Ook deze uitgave van de Jacobs ladder is weer zeer gevarieerd en staat vol met interessante artikelen én mooie foto's. De Woubruggers Bouw van Wijk en Hans Jansen vertellen over hun passie voor het ijszeilen. Afgelopen december kon het weer heel even, onder andere op de Wijde Aa, maar in de geschiedenis kon dat veel vaker en soms langer tijdens strenge winters.

In deze uitgave ook weer een mooie bijdrage van de hand van Frans Witteman over de bruggen in Hoogmade (deel 2). In het artikel: Agnes en de Vlietmolen, van bestuurslid Betty Kemper, is te lezen dat Koningin Wilhelmina Hoogmade meerdere keren bezocht om te schilderen. Verder een artikel over de WIKO, een inmiddels niet meer bestaande winkeliersvereniging in Woubrugge.

In Museum van Hemessen wordt weer een expositie voorbereid, maar de vaste collectie is ook zeker te moeite waard en is wekelijks op zondagen van 14:00 tot 16:00 uur te bezichtigen. Voor groepen kan dat ook buiten deze tijden om. Meer dan welkom!

Een hartelijke groet namens het bestuur,

Ed Molenaar

Nieuws uit het museum

Een beetje een stille tijd in het museum. Weinig toeristen, geen tijdelijke expositie, druk met de feestdagen. Maar voor de vrijwilligers wel tijd om een aantal zaken op te pakken. Het fotograferen van de documenten is nog niet ten einde. Er is ook echt heel veel en nog van lang niet alle knipsels en stukken is uitgezocht of ze al in het archief zitten, erin moeten of toch niet door ons bewaard moeten worden. Veel werk, waarvoor we nog best wat extra handjes kunnen gebruiken. Ook zijn we al een heel eind op streek met het maken van een digitale catalogus van de documenten om de vindbaarheid van stukken te vereenvoudigen. Een tweede grote klus is het beschrijven van de 1100 ansichtkaarten uit de collectie van Jan Stigter over Woubrugge en Hoogmade, zodat ook

daarop gericht gezocht kan worden. Betty en Thea zijn daar druk mee en net over de helft ermee. Het museum is in november nog op bezoek geweest bij de STIWO-koffieochtend in Woubrugge. Net als in Hoogmade een bescheiden aantal enthousiaste bezoekers met, heel leuk, een meegebrachte verzameling Dinky Toys en een verzameling blikken speelgoed.

Wat altijd mogelijk is, is om buiten de vaste openingstijd een bezoek te plannen met familie, vereniging of club. Neem daarvoor contact op met ons. Zo ontvingen we in december ook een groepje en dan is er alle tijd voor een kopje koffie en een verhaal.

Tijdelijke expositie

Inmiddels zijn we druk bezig met de volgende tijdelijke expositie, waarin draad en garen een hoofdrol spelen. Van oudsher werden de garens van wol, katoen, zijde en vlas gebruikt voor het maken van kleding en beschermende producten. Vier dames uit Woubrugge laten zien dat je er ook kunst mee kunt maken op verschillende manieren. Op de websites van het museum (www.museumwoubrugge.nl) en de Historische Vereniging (www.hemessen.nl) leest u er meer over.

Foto's kijken blijft leuk. Geregeld wisselen we de fotoboeken van Bep van der Laan en er zijn genoeg andere (foto)boeken om door te bladeren.

U weet het toch? Het museum is elke zondag van 14.00 – 16.00 uur open.

In het gezet

Op 15 januari was er na twee jaar (vanwege corona) in het museum weer een Nieuwjaarsborrel voor de vrijwilligers van de vereniging en het museum. Heel fijn om met elkaar over onze activiteiten te praten maar vooral ook leuk om elkaar weer te ontmoeten. Niet iedereen kon erbij zijn maar desalniettemin waren we met ruim twintig personen. Onze voorzitter hield een praatje met een terugblik op de afgelopen

periode en blikte vooruit naar de toekomst. Met de Historische Vereniging gaat het heel goed, maar de huisvesting van het museum blijft voorsnog een lastig item. De vaste 'dinsdagploeg' gaat gestaag door met het archiveren van vooral documenten en foto's. Voor één van deze vrijwilligers werd even extra aandacht gevraagd: Alphons Ouwerkerk, die, weliswaar met een onderbreking van enkele jaren, al 60 jaar!! als vrijwilliger aan het museum verbonden is. Destijds als conservator en nu als, zoals hij zelf zegt, amateur archivaris. Alle reden om hem in het zonnetje te zetten en hem voor al die inzet te bedanken. Met een prachtige bos bloemen en een toast op de komende jaren. <<

Alphons Ouwerkerk ontvangt de bloemen van voorzitter Ed Molenaar.

Woubrugse ijszeiler schrijft geschiedenis

Op pag. 14 e.v. van dit nummer van de Jacobs ladder staat een artikel over ijszeilen in het algemeen en Woubrugse ijszeilers in het bijzonder. Bouw van Wijk, die wij voor dit artikel interviewden, is met zijn zeilmaat Wiebe de Wit uit Roelofarendsveen in februari van dit jaar Europees Kampioen geworden op het 36e EK XV ijszeilen in Zweden. Zij zijn het eerste duo uit Nederland dat deze titel won. <<

Hervormd Rust- en Weeshuis in Woubrugge.

Op 24 september 2022 vond in Woudsoord een familiereunie plaats van nakomelingen van Gerrit en Mina van Beek-Beijeman. Onze voorzitter werd daarvan op de hoogte gesteld, omdat deze Gerrit en Mina een rol hebben gespeeld in de Woubrugse geschiedenis op de plek waar nu zorginstelling Woudsoord is gevestigd. Die geschiedenis willen we u niet onthouden.

Maar eerst even wat achtergrondinformatie. Al vanaf 1700 was er sprake van Armenzorg, waarbij de Hervormde Gemeente in ons dorp een grote rol speelde. In 1744 schonk ambachtsheer Cornelis van Schellingerhout een (voormalige) boerderij, op wat nu Weteringpad 3 is, voor de huisvesting van het Christelijk Wezen- en Armenhuis aan de op te richten stichting die zich met het dagelijks leven en de huisvesting van armen en wezen zou gaan bezighouden. Er werden Regenten en Armmeesteren benoemd. De vrouwen van de Regenten, van de Schout en de Secretaris hadden de taak, 'zowel als Buijtemoeders als binnen in het Huijs, om toezicht te houden over de aankoop van wol, linnen en anderen stoffen'. Daarnaast hadden een 'BinneVader en -Moeder' de dagelijkse leiding over het huis en zij moesten erop toezien dat de bewoners de opgestelde regels navolgden. De Hervormde Gemeente bleef zeer betrokken.

En zo komen we dan na vele jaren armenzorg bij Gerrit en Mina van Beek. 1934: Gerrit (53) en Mina (55) zijn betrokken leden van de Hervormde kerk.

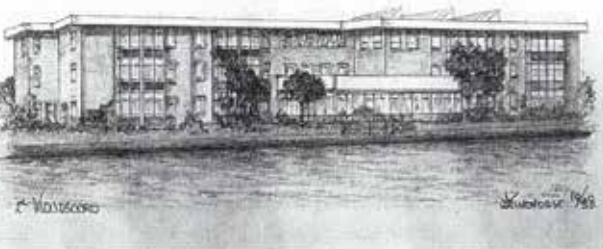
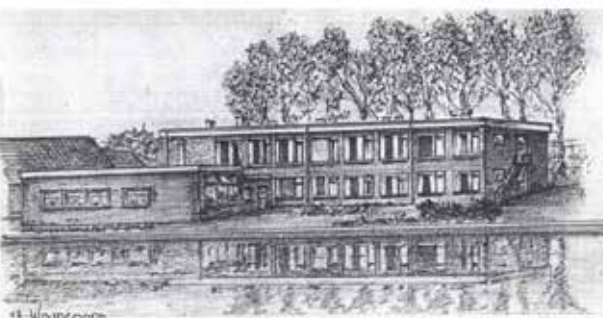
Mien van Beek tussen haar ouders

Gerrit is Diaken en Mina helpt in de armenzorg en ook bij geboortes en ziektes. Zij wonen in Nieuwerbrug. Van de Hervormde Gemeente Woubrugge krijgen zij het verzoek om de leiding op zich te nemen van het 'Hervormd Rust- en Weeshuis' in Woubrugge. De keus is op Gerrit gevallen omdat hij veel ervaring heeft met het werk op boerderijen. Het tehuis is immers in een boerderij gevestigd met tuin- en akkerbouw, een boomgaard en kleinvee, die het voedsel leveren voor de bewoners. In Mina en dochter Mien (18) ziet men de kwaliteiten die nodig zijn voor het huishouden en de verzorging van de circa twintig bewoners. Omdat het werken voor boeren Gerrit steeds zwaarder valt, is het aanbod om in Woubrugge te gaan werken een uitkomst voor het gezin. Gerrit, Mina en Mien reizen per boot vanuit Nieuwerbrug naar Woubrugge en nemen ook hun eigen geiten mee.

Er valt meer dan genoeg te doen voor de

bewoners, voornamelijk ouderen, van het huis. Er is geen ander personeel dan een verpleegster die bijstand verleent in geval van ziekte, en dus doet de familie Van Beek al het werk in en om het huis samen met de bewoners. Moestuin bijhouden, kleinvee verzorgen, huis schoonhouden, wassen, strijken, noem maar op. En in de winter dan ook nog elke nacht opstaan om ervoor te zorgen dat de koud geworden beddenkruiken van warm water worden voorzien.

Boerderij anno 1880

Nieuwbouw Woudsoord anno 1964

Herbouw Woudsoord anno 1998

Evengoed is er voor de familie Van Beek tijd voor verpozing. Geregeld komen de andere kinderen en familie op bezoek. En als in de schoolvakanties de kleinkinderen komen logeren is dat voor iedereen feest, juist ook voor de bewoners van het huis. En

met zoveel water vlak bij huis, worden geregeld uitstapjes op het water georganiseerd. Maar Gerrit en Mien gaan ook op bezoek bij familie buiten Woubrugge.

Dochter Mien heeft het in Woubrugge goed naar haar zin. Omdat ze een aanstelling heeft bij de diaconie voor het werk in het rusthuis moet ze hard werken, maar ze heeft ook tijd voor uitjes met vrienden, ze is leidster van de plaatselijke meisjesvereniging en geeft les op de zondagschool. De Tweede Wereldoorlog laat in het gezin ook de nodige nare sporen achter, maar voor het 40-jarig huwelijk van Gerrit en Mina komt iedereen in augustus 1943 naar Woubrugge. Voor het eerst zijn bijna alle kinderen en kleinkinderen bij elkaar en ook blijft iedereen slapen na een avond met sketches, polonaise en eigengemaakte wijn. De bevrijding is feest, maar bij Gerrit en Mina hangt de vlag halfstok vanwege het overlijden van zoon Teun op 24 april 1945. Maar Mien maakt voor de meisjes in het dorp van oude beddenlakens witte jurken, die ze kunnen dragen op de bevrijdingsfeesten.

Zo langzamerhand gaan de jaren tellen voor Gerrit en Mina en het werk valt hen zwaar. Maar stoppen met het werk betekent ook dat er geen inkomsten meer zijn. Goede raad is duur. Maar onverwacht krijgen Gerrit, Mina en Mien in 1951 de kans in Zeist een pension te runnen, waardoor de ouders rustiger aan kunnen doen en wel inkomsten hebben. Helaas overlijdt Mina tien dagen na de verhuizing naar Zeist. Mien raakt hierdoor en de op dat moment nog onzekere toekomst in Zeist in een depressie en mist Woubrugge heel erg. De band met Woubrugge blijft, want vriendinnen van Mien, waaronder Geertje van de Grift en Krijntje en Teunie Zandstra, blijven haar trouw bezoeken in Zeist.

De loop komt in het pension en het huis naast hen (twee-onder-één-kap) komt te koop en wordt aangekocht voor uitbreiding van het pension. En dan krijgen ze onverwacht bezoek van de kerkenraad van Woubrugge. Die vraagt of Gerrit en Mien terug willen komen naar Woubrugge

om met Mien als directrice de leiding van het rusthuis op zich te nemen. Na wikken en wegen en een goede vervanging voor Mien in Zeist keren dochter en vader op 1 november 1955 terug naar Woubrugge. Dat voelt heel vertrouwd, ook voor de bewoners die er sinds 1951 nog steeds zijn, de kerkenraad, de middenstand en de vrienden. Gerrit houdt zich bezig met de geiten, waarmee hij naar tentoonstellingen gaat en zelfs prijzen in de wacht sleept. Voor Mien was er inmiddels ook meer huishoudelijke hulp geregeld. Fijne jaren volgden, totdat het bericht kwam dat de beheerder in het pension in Zeist er vanwege haar huwelijk mee ging stoppen. De gezondheid van Gerrit werd ook steeds slechter en zo werd voor de tweede keer besloten Woubrugge te verlaten en kwam er op 1 november 1959 een einde aan het beheer van het rusthuis door de familie Van Beek.

Achterkleindochter Margit Veldhuizen besloot, nadat ze in het bezit was gekomen van de vele familiefoto's, het levensverhaal van Gerrit en Mina van Beek vast te leggen in woord en beeld. Zij vond dat Woudsoord de beste plek was om haar (foto) boek officieel te publiceren in het bijzijn van de nazaten van Gerrit en Mina van Beek en daarnaast enkele genodigden, waaronder de Historische Vereniging O.C. van Hemessen.

Het (foto)boek 'Gerrit en Mina', alsmede het eerste deel van de biografie van M.C. van Beek zijn in te zien in het museum. <<

Bronnen:

- Jacobs ladder 2003, nrs. 2 en 3
- Gerrit en Mina, Margit Veldhuizen
- Leven en werk M.C. van Beek, Arie C. van Beek

De tekeningen zijn van Jur Windhorst.

Canon van Hoogmade en Woubrugge

Wie helpt ons mee met het schrijven van een gebeurtenis (venster) voor onze Canon?

door Pim Laarmans

Het ministerie van OCW ontwikkelde in 2006 het idee om een Canon van Nederland te ontwikkelen. Als vervolg daarop willen wij als historische vereniging de Canon van Hoogmade en Woubrugge uitbrengen. Het plan om historische gebeurtenissen uit onze streek duidelijk in kaart te brengen lag al een tijdje op de plank.

Wat is het geval?

Aangezien Lodewijk de Vrome in het jaar 823 de Heerlijkheid Esselijkerwoude aan Jacob van der Woude leent, start de historie voor onze streek in 823. Nu, in 2023, dus precies 1200 jaar geleden! Daarom hebben we besloten om dit jaar een jubileumnummer van de Jacobs ladder uit te brengen met de Canon Hoogmade en Woubrugge als basis.

De middeleeuwse parochiekerk van Hoogmade.

Wat is een canon?

Een canon is een overzicht van belangrijke gebeurtenissen uit de geschiedenis. De canon van Hoogmade/Woubrugge geeft straks een overzicht in de tijd van gebeurtenissen die voor ons dorp/ onze streek belangrijk waren.

Waaruit bestaat een canon?

Een canon is opgebouwd uit een aantal

onderwerpen uit de geschiedenis. Per onderwerp is er een venster. Zo'n venster geeft een korte omschrijving van de gebeurtenis. Per venster wordt ook het jaartal genoemd.

Is er al een canon uit onze streek?

Er zijn verschillende canons die de geschiedenis van onze streek vertellen. Van onze provincie: de canon van Zuid-Holland, en van dorpen uit onze streek, bijvoorbeeld die van Benthuizen, Hazerswoude, Nieuwkoop en Koudekerk. Opm. Een canon van Hoogmade/Woubrugge is er nog niet.

Wie schrijft een canon?

De canon van Hoogmade/Woubrugge kan door de leden van onze vereniging worden geschreven. Bij ieder venster wordt de schrijver vermeld.

Welke onderwerpen kunnen voor de canon Hoogmade/Woubrugge interessant zijn?

In chronologische volgorde:

Van 20 v Chr. tot 400 n Chr. | De Romeinen/De limes/ Heierwegh

823 | Graven van Holland/Van der Wouden/slot Ter Woude/kapel Jabswou/ontginning/ontstaan dorp Jacobswoude

1163 | Verzanding Rijnmond bij Katwijk/dam bij Zwammerdam

1202 | Graven Heimanswetering, watergang naar het noorden

1226 | Aanleg van de Wendeldijk

1330 | Aanleg Hoge Rijndijk

1493 | Onderhoud eerste brug over de Woudwetering/handel/ pont (tol) en bruggen (tol)

1525 | Jan de Bakker pastoor in Jacobswoude, Inquisitie

1595 | Eerste kerken in Woubrugge en in Hoogmade

1615 | Hoogheemraadschap van Rijnland/Eerste overzichtskaart van Rijnland (Floris Balthasar)

1639 | Slagturfen in Rijnland/Jacobswoude wordt verlaten/droogmalen Vierambachtspolder en andere polders met hulp van windmolens

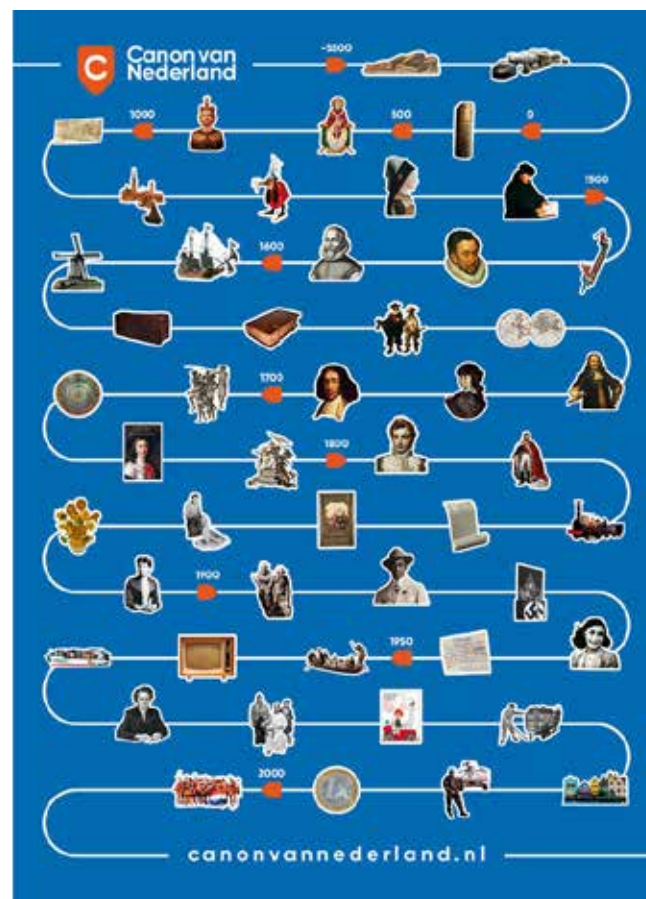
1788 | Dijkdoorbraak Vierambachtspolder (De Waterwolf)

1855 | Hoogmade en Woubrugge worden samengevoegd

tot 2000 | Industrie/busonderneming/kwekers/middenstand/toerisme

2020 | Scholen/winkelcentra/woningbouw/Gnephoeckpolder

Hebt u interesse om met ons mee te schrijven aan de Canon Hoogmade/Woubrugge? Neem dan contact op met onze secretaris Anneke Zwarst (0172-518186) of met Pim Laarmans 06-51120950. <<

WELKOM

Hebt u gezien dat we een nieuwe adverteerder hebben? Mariahoeve-logies!

Daar zijn we blij mee (net als met onze andere trouwe adverteerders natuurlijk).

We noemen ze nog maar even:

Keur&Keur, Nolina, Jachtwerf Van Wijk, Intenz, Westmaas, Hoekstra en de RegioBank.

Over bruggen in Hoogmade (Deel 2)

Door Frans Witteman

In een eerder artikel verhaalde ik over de geschiedenis van de eerste brug over De Does nabij het dorpskerkje in Hoogmade. Deze keer een terugblik op het verleden van de brug naar Rijpwetering, die vroeger de verbinding vormde tussen de Hoogmadese polder en de Blauwpolder. Door de aanleg van Rijksweg A4 en een andere verbindingsweg in de jaren vijftig van de vorige eeuw werd deze brug over het water van de Noord Aa overbodig.

De brug over de Noord Aa

De eerste weg van Hoogmade naar Rijpwetering kwam na jarenlange discussie tussen de gemeenten Alkemade en Woubrugge in 1900 tot stand. Hierbij ging het vooral om de knikkers... Welke gemeente moest hoeveel meebetalen

Schilderij van de brug over de Noord Aa. Op de achtergrond de parochiekerk van Oud Ade. Vóór de aanleg van Rijksweg A4 liep over de brug de kaarsrechte weg naar Rijpwetering.

aan deze toen zo gewenste verbinding? Deze vroegere weg liep van het Noordeinde in de uiterste noordoosthoek van de Hoogmadese Polder door de Blauwpolder naar Rijpwetering. De brug kruiste daar het water van de Noord Aa net vóór de hoek met de Achterwetering. Daar liep de Hoogmadeseweg verder richting het oosten naar de 'Zwanenbrug' over de vaart 'De Rijpwetering' en de aansluiting op het (huidige) Zuideinde.

Over het water met de huidige naam Noord Aa schreef O.C. van Hemessen: "De Oude Aa: de

loop dezer watering doet duidelijk zien, dat zij door de natuur gevormd is. De naam duidt aan, dat reeds gedurende vele eeuwen het Rijnwater erdoor gestroomd heeft. Zoals wij reeds meldde, beteekent Aa of Aha water of rivier. In de 17e eeuw liep dit water van den Does naar de poelen van de Kaag."

Een lange aanloop

Een eerste krantenbericht over die jarenlange discussie treffen we in het Leidsch Dagblad van 18 oktober 1870. Hieruit kunnen we afleiden dat al in 1863 gesproken werd over een verbinding '... de lijn C van de Rijpwetering tot Hoogmade'. De gemeenteraad van Alkemade verwierp begin mei 1863 het voorstel voor de aanleg ervan. Voorstanders verzochten de gemeenteraad van Alkemade op hun besluit terug te komen.

De kop van het krantenbericht luidde als volgt: 'Verbeterde communicatie tussen de gemeenten Leiden en Haarlemmermeer'. Deze kop lijkt erop te duiden dat ook de gemeente Leiden betrokken was bij deze discussie over de aanleg van 'rijwegen' in deze regio.

In het najaar van 1891 ging een '...commissie van onderzoek in zake het leggen van een rijweg van Rijpwetering naar Hoogmade' van de gemeente Alkemade aan de gang. Begin december werd in de gemeenteraad uitgebreid gesproken over voor- en nadelen en de verdeling van de kosten van aanleg. De raad hield de besluitvorming aan voor nader onderzoek en een berekening van de kosten. Begin januari 1892 berichtte de burgemeester van Woubrugge aan de raad van Alkemade dat de aanleg voor de gemeente Woubrugge "... voor die gemeente niet van zoodanig belang acht, dat men daarin eenige bijdrage meent behooren te doen."

Eind 1891, begin 1892 ontstond binnen de gemeente Alkemade een discussie of een weg Roelofarendsveen-Woubrugge met een brug over de Wijde Aa mogelijk een beter alternatief voor heel Alkemade zou zijn. De kosten

zouden vele malen hoger zijn dan een weg Rijpwetering-Hoogmade. In mei 1892 besloot de gemeenteraad van Alkemade om verder onderzoek te doen. Het resultaat zal hebben geleid tot de conclusie dat dit geen haalbaar en betaalbaar alternatief was. Immers begin 1894 zijn er twee uitgewerkte plannen voor de verbinding Rijpwetering-Hoogmade. De burgemeester van Alkemade werd gemachtigd te overleggen met het gemeentebestuur van Woubrugge over zijn financiële bijdrage. Dat overleg zal niets hebben opgeleverd.

80. De Voorz. doet mededeeling van het onderhoud met de mede-eigenaars-beheerders en onderhoudsplichtigen van de „Kwakel" over de Rijpweteringervaart, in verbinding met het voetpad van daar naar Hoogmade, gemeente Woubrugge, uit welk onderhoud blijkt, dat deze verder ongenegen zijn tot medebetaling van kosten van onderhoud of herstel dezer kwakel, en zelfs tegen herstel protesteeren, zóó, dat, indien de gemeente desondanks de kwakel zou doen herstellen, alsdan van hunnentwege de overgangen onder Woubrugge zullen worden belet of weggenomen, zoodat de passage over het land van Borst c. s. in elk geval zoo mogelijk zal worden tegengegaan. Ten einde deze aangelegenheid

Leidsch Dagblad van 15 mei 1897.

Enige jaren later, in mei 1897, was er gedoe over onderhoud of herstel van de 'Kwakel' over de Rijpweteringvaart. Een kwakel of kwakelbrug is een hoge en smalle voetgangersbrug. Beide opties waren voor direct betrokkenen niet acceptabel. En opnieuw stelde de gemeenteraad van Alkemade een 'Speciale Commissie' in om over deze "hangende quaestie" te adviseren. Het gemeentebestuur van Woubrugge werd verzocht "... eene gelijke Commissie tot onderzoek, onderhandeling en samenwerking te benoemen." Op dit verzoek werd deze keer door de gemeenteraad van Woubrugge positief gereageerd. Eind september 1897 lag er een voorstel. De kosten werden op de cent af begroot op f 6.926,97.

In het najaar van 1898 richtte het gemeentebestuur van Alkemade een subsidieverzoek aan het bestuur van de provincie. In het najaar van 1899 werd bekend dat de provincie bereid was een subsidie te verstrekken van 1/3 van de kosten tot een maximum van f 3.500. De gemeenteraad van Woubrugge was in eerste instantie bereid 1/6 van de kosten (f 1.200) voor zijn rekening te nemen. In oktober 1899 besloot de gemeenteraad de kosten van de brug over de Noord Aa aan Alkemade te betalen.

Medio februari 1900 vond de aanbesteding van "... een rijweg met daarin voorkomende kunstwerken..." plaats. "De gunning geschiedde aan den laagsten inschrijver." Dat was P. Vrijburg uit Oud-Ade met een bedrag van f 7.300. De nieuwe rijweg zal in de loop van 1900 in gebruik zijn genomen. (In het digitale Krantenarchief van Erfgoed Leiden en Omstreken kon ik hierover geen enkel bericht vinden.)

Twee bruggen vernieuwd

In 1925 werden twee bruggen in Hoogmade vernieuwd. De Doesbrug aan de Kerkstraat én de brug over de Noord Aa in de verbindingsweg naar Rijpwetering. Begin juni was de aanbesteding van de Doesbrug, ruim een maand later vond de aanbesteding van de brug over de Noord Aa plaats.

Burgemeester en Wethouders der gemeente
WOUBRUGGE
zijn voornemens om op
Woensdag 22 Juli 1925,
des voormiddags om 10
uur, ten Raadhuis in het
openbaar aan te besteden
de vernieuwing van de
brug over de Noord-
Aa, in de buurtschap
Hoogmade.
De aanwijzing zal plaats
hebben volgens bestek.
Bestekenteekening liggen
ter inzage in hotel Gulde-
mond en zijn tegen betaling
van f 1.50 bij den Gemeente-
Opzichter den Heer P. Boot,
verkrijgbaar. 3959
Burgemeester en Wethouders voornoemd:
BAUMANN, Burgemeester.
C. W. LIEVERSE, Weth.

Nieuwe Leidsche
Courant van 6 juli
1925

Aannemer E. van Luling uit Woubrugge kreeg de gunning van de brug over de Noord Aa toegewezen. Zijn inschrijving was met f 1.288 de laagste.

De vernieuwing van beide bruggen binnen een jaar was niet toevallig. De oude brug over de Does uit 1872 verhuisde naar de Noord Aa. Daar deed die brug dienst tot de aanleg van Rijksweg A4 medio de vijftiger jaren van de vorige eeuw. En die oude Doesbrug is anno 2022 nog steeds in gebruik! Hans van der Wereld schreef daar in 2002 het volgende over: "Vandaag de dag leidt deze eerbiedwaardige brug een derde leven in Rijsaterwoude, als toegang naar een particulier terrein nabij de Leidsevaart. Recentelijk kreeg de brug zelfs de status van gemeentelijk monument." Dat is dan te danken aan de particulier die destijds die brug kocht. Jan en Agnes Hoogeveen (Cz) werkten en woonden jarenlang in die hoek van de Hoogmadese polder op het toenmalige adres Noordeinde 40. Jan vertelde eind 2022 dat de oude Doesbrug door de desbetreffende particulier was aangekocht op de sloperij van Arie van der Pouw Kraan in de Bospolder in Hoogmade. Daar lag de brug opgeslagen voor de verkoop of als oud ijzer!

De oude Doesbrug uit 1872, in gebruik aan het Visschers Pad te Rijsaterwoude eind december 2022: 150 jaar!

Aanleg Rijksweg A4

Medio jaren vijftig werd door de polders in en om Hoogmade Rijksweg A4 aangelegd. Die grote ingreep liep dwars door de Bospolder, de Hoogmadese polder en de Blauwpolder. De eeuwenoude polderstructuur werd ingrijpend veranderd door de moderne infrastructuur van een van de belangrijkste rijkswegen van Nederland. Door die aanleg werd de waterverbinding van de Noord Aa naar de Achterwetering definitief afgesneden én werd de polderweg van Hoogmade naar Rijpwetering verlegd naar de zuidzijde van die rijksweg. Daarna werd een brug over het afgesloten deel van de Noord Aa alleen nog van nut voor vervoer van en naar de boerderij van Bert en Toos Hoogeveen in de Blauwpolder. Deze boerderij en die van Jan en Agnes Hoogeveen (Cz) waren vanuit het Noordeinde toen bereikbaar via een tunnel onder Rijksweg A4. Deze situatie veranderde in het begin van deze eeuw opnieuw grondig door de aanleg van de HSL. De genoemde boerderijen aan die zijde van de A4 moesten wijken voor de voorbijrazende 'Train à Grande Vitesse', de TGV. De aanleg van de HSL had ook gevolgen voor de boerderij van de familie Jan Hoogeveen (Jz) aan de zuidzijde van de A4: de boerenwoning en een deel van de stallen moesten worden afgebroken. De weg naar Rijpwetering werd iets verlegd en bleef aan de zuidzijde van de verbrede Rijksweg A4. <<

Hoeveel leden telt onze vereniging

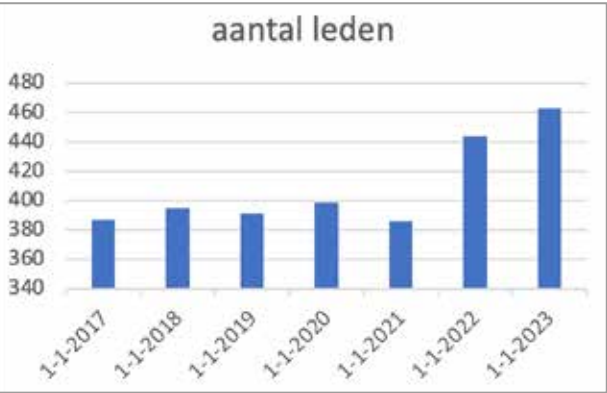
Een vereniging heeft nauwelijks bestaansrecht als er geen leden zijn. Natuurlijk is onze vereniging niet een echte 'doe'club, maar alle inspanningen die bijvoorbeeld nodig zijn om vier keer per jaar De Jacobsladder uit te brengen geven meer voldoening als dat voor een groter gezelschap gebeurt dan voor een handjevol mensen. En als dan elk kwartaal weer 500 exemplaren van de nieuwste Jacobsladder afgeleverd worden om te worden gedistribueerd, dan is die voldoening nog groter. Vooral ook als van verschillende kanten het blad geprezen wordt om de inhoud en de uitvoering, want dat betekent tevreden lezers/leden.

Maar daar hangt uiteraard wel een prijskaartje aan dat alleen 'uit' kan bij een flink aantal contributie betalende leden EN doordat er heel veel vrijwilligerswerk aan te pas komt, niet alleen voor het schrijven, maar ook voor het bewerken van de foto's en, last but not least, de opmaak van het blad. Daarnaast zijn er de kosten van de drukker en de frankeerkosten voor leden buiten Hoogmade en Woubrugge. Vrijwilligers bezorgen het blad in onze dorpen.

En hoe zit het met ons ledenaantal? Best wel goed. Tot en met 2020 redelijk stabiel, in 2021 een kleine dip (corona, geen Open Dag Waterrecreatie, museum gesloten) maar in 2021 ging onze voorzitter weer voortvarend aan de slag met het werven van nieuwe leden en toen schoot het aantal omhoog. En het leuke is ook dat er veel jongere leden bij gekomen zijn. De cijfers voor 2022:

1 januari 2022	444
Nieuw in 2022	39
Gestopt	20, waarvan 7 overleden
31 december 2022	463

En zo zien de cijfers eruit vanaf 2017:

Met z'n allen kunnen we vast nog meer mensen interesseren voor onze historische vereniging. Vraag gerust aan onze secretaris om een folder of een Jacobsladder om iemand te enthousiasmeren. En wij zijn ook heel blij met mensen die ons redactieteam kunnen versterken. Daarvoor hoeft je geen schrijver te zijn, want er zijn ook veel praktische zaken die gedaan moeten worden. Ook daarover kan onze secretaris informatie verstrekken. <<

WIKO: De winkeliersorganisatie van Woubrugge

Op zoek naar informatie over de WIKO (1956-2000) dook de redactie in het eigen archief van de vereniging, en benaderden we diverse mensen met de vraag of ze ons aan informatie konden helpen. Jaap Westmaas diepte – uit het archief van zijn vader – allerlei materiaal op. Illustraties vonden we in ruime mate bij Bep van der Laan. Hieronder een indruk....

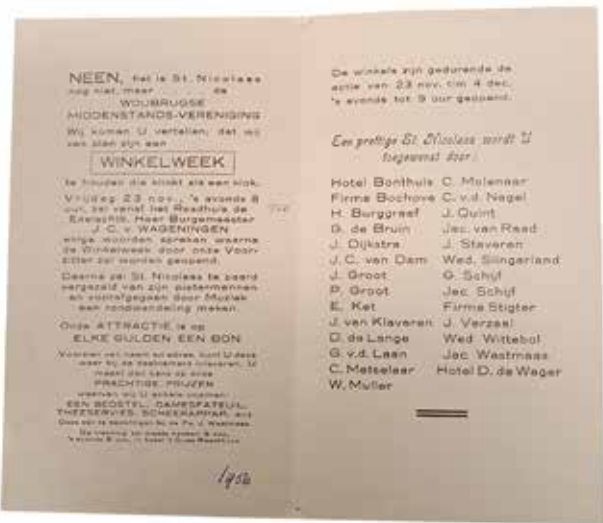

Zo begon het...

In 1956 stak een aantal Woubrugse ondernemers de koppen bij elkaar: de heren Burggraaff, Dijkstra, Quint, Stigter en Verzaal. Zij namen het initiatief tot de oprichting van de Woubrugse Middenstandsvereniging. (de WOMI). Andere middenstanders sloten zich bij de vereniging aan met als doel gezamenlijk acties en aanbiedingen voor de inwoners van het dorp op touw te zetten. Op 23 september van datzelfde jaar werden, tijdens een Algemene ledenvergadering, de statuten en het huishoudelijk reglement vastgesteld. 'Het doel van de vereniging is het behartigen van de zedelijke en stoffelijke belangen van hare leden.' 'Zij tracht dit doel langs wettige weg te bereiken door' (en dan volgt er een opsomming van allerlei activiteiten zoals) 'het eventueel uitgeven en verspreiden van circulaire en vlugschriften.'

Het bestuur bestond uit: H. Burggraaff voorzitter, J. Quint secretaris, J. Verzaal penningmeester, J. Dijkstra algemeen adjunct en J. Stigter lid. De inkomsten van de vereniging bestonden uit: 'contributies, schenkingen, legaten en saldo's van instellingen, ten behoeve van de leden in het leven geroepen.'

In 1964 werd de naam gewijzigd in de WIKO, de winkeliers-kombinatie, met nog meer leden en activiteiten.

Activiteiten

Al snel werd de daad bij het woord gevoegd en werden allerlei activiteiten op touw gezet. Zo vonden we bijvoorbeeld een beurs-nummer van de WOMI, wat niet alleen stond voor Woubrugse Middenstandsvereniging, maar wat voor de klant ook vertaald werd naar Winst Op Mijn Inkopen. Die beurs vond op 8 en 9 oktober (jaar onbekend) plaats in 'Het Oude Raedthuis', en bestond uit maar liefst vijftien stands. Onder de standhouders namen die nog maar weinigen iets zullen zeggen, Zo kon je (voor 49 cent) regenkapjes kopen bij Muller (voor Huishoudelijke en Luxe-artikelen – Bijouteriën), en diverse soorten spek bij 'De witte slagerij – Dijkie' (die zat dan wel op de Comriekade 24, een adres dat we ons nog wel herinneren). Oliestook werd gedemonstreerd door J. Schijff en voor Huisbrand- en Industriebekolen kon je bij J. Molenaar terecht.

De klanten van (om nog een paar deelnemende winkeliers te noemen): A. Bregman, J. Dijkstra, C. Ket, Wed. Slingerland (Kerkstraat 20) en A. Vermaas konden punten sparen. Met die gespaarde punten werd een busreis naar de Expo '58 in Brussel gefinancierd.

In 1956 werd er een winkelweek georganiseerd. Burgemeester Van Wageningen opende de week om 8 uur 's avonds vanaf het raadhuis. Daarna 'zal Sint Nicolaas te paard, vergezeld van zijn pietermannen en voorafgegaan door Muziek een rondwandeling maken.' Bij deze week waren 27 Woubrugse winkeliers betrokken.

Voor de intocht van Sinterklaas werd steeds – zo blijkt uit de archieven – keurig toestemming aan de gemeente gevraagd.

Verlotingen

Wat ook tevoorschijn kwam: lijsten met winnaars van de door de WIKO georganiseerde verlotingen. Bij aankoop van f 2,50 kreeg men een gratis lot. De te winnen prijzen varieerden van een kerstkrans tot een karbonade (veel) maar er viel ook een fiets te winnen.

Vanaf 1979 was er een braderie rond de kerk op de Comriekade. Hier stonden aanvankelijk alleen leden van de WIKO, maar ook 'verenigingen op sociaal of maatschappelijk gebied uit de gemeente'. Bunny Boy werd een standplaats geweigerd, omdat men zich tot eigen leden wilde beperken.

Op woensdag 23 augustus 1978 haakte de Woubrugse middenstand aan bij de Speelweek Woutje Brugge met tien kramen bij de kerk en langs de Comriekade.

Vanaf 1979 werd de braderie, inmiddels uitgegroeid

tot vijftig kramen, elk jaar op woensdag in de laatste week van de schoolvakantie georganiseerd met in 1985 (en nog een aantal jaren daarna) 's avonds een gondelvaart.

Mede door het opheffen van de WIKO is sinds 2000 de organisatie van de braderie overgedragen aan de Stichting Open Dag Waterrecreatie; jaarlijks op de 3e zaterdag in juni.

Begin van het einde

Vanaf de zomer van 1990 gold er – tot groot ongenoegen van velen – een afmeerverbod langs de Comriekade. De Provincie had hiertoe het besluit genomen vanwege de veiligheid. "Er varen grote kerosineschepen door het dorp. We kunnen niet riskeren dat er een keer een groot ongeluk gebeurt", zei gedeputeerde T. Jansen van de Provincie erover (Leidsch Dagblad 18-3-1993), tijdens een bijeenkomst waarbij hij een petitie kreeg aangeboden namens de IGOR, de gemeente, plaatselijke ondernemers en winkeliersverenigingen, de Kamer van Koophandel, de HISWA, de provinciale VVV en de omwonenden. 'Een afmeerverbod betekent geen toeristen in het dorp. Winkeliers aan de Comriekade die het hoofd nog

maar net boven water konden houden door de inkomsten van de toeristen, dreigen te verdwijnen', schrijft de krant erover. Jansen achtte de kans op afschaffen van het afmeerverbod groter wanneer de kerosineleiding tussen Rotterdam en Schiphol gereed zou zijn. Helaas... Wij weten inmiddels beter.

Deel van de aanbiedingen in de jubileumuitgave t.g.v. het 40-jarig bestaan in 1996.

Meerjarenplan

Ze gaven echt nog niet zo snel op, onze winkeliers. Zo was er op 17 februari 1997 een ledenvergadering van de werkgroep meerjarenplan (aanwezig: mw T. Bakker, mw I. van der Does, dhr J. Westmaas en dhr E.G. van de Vechte). Hierin werd gesteld: 'Om de vereniging en daarmee het winkelbestand de komende jaren te behouden voor Woubrugge zijn meer gezamenlijke activiteiten nodig. De inwoners van Woubrugge moeten wij bewust maken van de kwaliteit van de 'plaatselijke winkeliers.' Hiervoor is een meerjarenplan ontwikkeld waarbij wordt uitgegaan van gezamenlijke acties van alle WIKO leden en incidentele acties van winkeliers.'

Die gezamenlijke acties zouden plaatsvinden '(1) met Pasen, Koninginnedag en Open Dag Waterrecreatie, (2) tijdens de braderie in de laatste week van de schoolvakantie en (3) winteraktie in de maand december.

Bekendmaking in het Witte Weekblad met behulp van advertenties en een redactioneel stukje. En als extra bijlage bij de "Verskrant" die nu wordt uitgegeven door de leden Quint en Van der Does.'

En dat was het dan

Nadat met de uitgave van Wiko Nieuwtjes werd gestopt kregen de inwoners van Woubrugge nog een tijdje de Woubrugse Voordeelwijzer, met aanbiedingen van de Vergroep Woubrugge: bakkerij Quint, slagerij Diks en groenteman Lubbe; later werd dit de Woubrugse Voordeelwijzer van Bakkerij Blok en Bloemsierkunst Van der Does.

"Toen er van de 28 middenstanders in het dorp nog maar acht over waren", zegt Jan Stigter die jarenlang bestuurslid van WIKO was, "had het geen zin meer om door te gaan."

Tijdens de ledenvergadering van 9 februari 2000 werd besloten de WIKO op 31 december 2000 officieel op te heffen. En (uit het verslag van die vergadering): 'Het batig saldo van de vereniging (plm f 7.500), in het licht van de doelstellingen van de vereniging, ten gunste te laten komen aan verenigingen in Woubrugge. Wij stellen hierbij voor een jaarlijkse donatie aan de Sinterklaasintoct van f 1.000 en aan de Speelweek van Woutje Brugge f 500 zodat dit 5 jaar kan worden uitgevoerd. Deze projecten zijn zodanig gekozen omdat de ondernemers en leden van de vereniging hierbij altijd nauw betrokken zijn geweest.'

Met dank aan Jaap Westmaas, Jan Stigter, Eb v.d. Vechte en Cees van Klaveren. <<

Over de geschiedenis van ijszeilen in het algemeen en die van de IJsvogel in het bijzonder

door Thea Kok-Lansbergen

Tegenwoordig is ijszeilen – tenminste als het weer eens flink gevoren heeft – een populaire winterse sport. Zodra er voldoende ijs ligt zie je ze over de bevroren meren scheren, die ijszeilers. En als dat in eigen land niet kan, dan gaan de bevlogen sportievelingen met plezier naar landen als Polen, Duitsland, Oostenrijk en Scandinavië. Voor dit verhaal sprak de redactie met Bouw van Wijk en Hans Jansen, beiden verwoede ijszeilers.

Kleine ijs tijd

Van de 15e tot en met halverwege de 19e eeuw leed West-Europa onder temperaturen die gemiddeld 1 à 2 graden onder de waarden van na 2000 lagen. Deze periode wordt de Kleine IJstijd genoemd.

In ons waterrijke land vond vervoer van mensen en goederen (denk aan levensmiddelen!) destijds over het water plaats: bijvoorbeeld trekvaarten en meren. Ook in de lange en strenge winters bleef dat water de enige transportmogelijkheid. Geen sport, maar hard werken!

En wat deden de bewoners van ons land? Ze pasten hun schuiten aan en zo ontstonden de eerste ijszeiljachten, vaak tjotters. Op het schilderij van Adam van Breen uit 1611, getiteld 'Landschap met een bevroren gracht, schaatsers en een ijschuij' ziet u zo'n ijszeiler.

Overigens had elke beroepsgroep zijn eigen bedrijfstorm.

'Landschap met een bevroren gracht, schaatsers en een ijschuij' Collectie Rijksmuseum

Die ijszeiljachten konden voor die tijd fabelachtige snelheden tot zo'n 70 km per uur bereiken.

In Polen werden in de Eerste Wereldoorlog ijsboten gebruikt om troepen snel te kunnen verplaatsen.

Dat waren grote platte bakken op schaatsen, met grote gaffelzeilen.

Na Nederland werden de zeilsleden ook populair in Rusland en de Scandinavische landen.

Nederlandse landverhuizers voerden ze ook in Amerika in.

Van werk naar vrije tijd

Tussen 1890 en 1940 ontwikkelde dit beroepsgoederenvervoer zich tot een sport: de ijszeilsport. Het werd een strijd tussen rijke eigenaren met steeds grotere en duurdere jachten en een sport met goedkope eenheidsklasse ijszeilboten.

De populariteit steeg enorm doordat zo'n ijszeiler door een handige doe-het-zelver grotendeels zelf te bouwen is. Verder is het scheepje gemakkelijk op het dak van de auto te vervoeren (of op een trailer erachter), en op het ijs snel opgetuigd.

In 1937 ontstond de DN-klasse, nadat het Amerikaanse dagblad The Detroit News een wedstrijd voor constructeurs had uitgeschreven. De DN is uitgegroeid tot de enige grote ijszeilklasse ter wereld. In 1962 is deze klasse in Nederland geïntroduceerd en sindsdien zijn er ongeveer 800 gebouwd. In 1962 werd het eerste Nederlands Kampioenschap Ijszeilen in de DN klasse gehouden. Het NK is voor het laatst gehouden in 2012. Tijdens de ontwikkeling van de ijszeilsport zijn in Noord- Amerika en Europa afzonderlijke klassen ontstaan. Behalve de DN-klasse waren Europese klassen in Noord-Amerika vrijwel onbekend en vice versa. De belangrijkste reden hiervoor is dat ijsjachten te omvangrijk zijn om in een vliegtuig te worden vervoerd.

Een andere populaire klasse is de internationale XV-Monotype uit 1932, die voor het eerst in Estland werd gebouwd.

De IJsbeer

Woubrugse ijszeilers

In Nederland waagde Gerrit van Wijk sr. zich tussen 1933 en 1938 samen met Cor van Staveren

al aan de bouw van een ijszeiler, waarbij vooral de schaatsen niet simpel te maken waren. Later kocht Van Staveren een, oorspronkelijk in Duitsland vervaardigde, originele internationale 15 m2 klasse en aan de hand daarvan bouwde Van Wijk zijn eigen exemplaar, de 'IJsbeer'. Die bleek door zijn gewicht niet de snelheid te kunnen halen die Van Wijk voor ogen stond, en dus werd er enkele jaren later een nieuwe, lichtere versie gebouwd die de 'IJsvogel' werd genoemd. (De 'IJsbeer' bestaat trouwens nog steeds).

Dat gebeurde in 1942, midden in de oorlog; ook op de werf van Van Wijk konden door gebrek aan materiaal geen schepen meer gebouwd worden. De aanwezige techniek en expertise werden dus voor andere zaken ingezet. Het gebruikte materiaal was logischerwijs niet optimaal – zo werden de schaatsen vervaardigd van staal uit een mitrailleurnest van de Duitsers dat op het terrein van Wester stond ter versterking van de door de bezetter opgeworpen wal.

De IJsvogel, met v.l.n.r. Bouw van Wijk jr., Hans Jansen en Bouw van Wijk sr.

Ervaringen

Bouw van Wijk en Hans Jansen vertellen – daarbij gesteund door tientallen aan de ijszeilsport gewijde plakboeken – vol enthousiasme over de wedstrijden die met de IJsvogel en de IJsbeer werden gezeild. Uiteraard in de strenge winter van '62/'63, waar Bouw van Wijk sr. met dorpsgenoot Jaap Bochove als bemanning in de tweepersoons ijszeiler, de

De IJsvogel en 2 andere ijszeilers voor Huis ter Aa.

'IJsvogel', kampioen werd tijdens de Nationale Kampioenschappen. In de jaren '70 en '80 zeilde de IJsvogel vele winters op de Braassem met aan het roer eerst Bouw en later zijn zoon Gert van Wijk, die er ook later, jaren '80 en begin jaren '90, veel mee zeilde.

In 2009 is het scheepje naar het Poolse Niegocin meer geweest; hiervoor werd de IJsvogel opgeknapt, o.a. met een klassiek Porsche-stuur en werd er ook een speciaal dekzeil gemaakt. Het ging ook wel eens mis: de IJsvogel zakte op de Gouwzee door het ijs. En dan de keer dat de IJsvogel op het Braassemmeer op volle snelheid een boei raakte en de achterkant eraf lag. De schade werd op het ijs gerepareerd, waarna er weer vrolijk verder gezeild werd. En nog meer schade, in de jaren '90, met Bouw jr. met Gilbert Imthorn als 'schuldigen': de kop van de IJsvogel brak eraf... Dit leek het einde van de IJsvogel, onderdelen waren al weggeven. Vader Bouw suggereerde de romp maar in brand te steken, maar het was (te) mooi ijszeilweer. Hans Jansen heeft toen samen met zijn zoon Bas en Bouw jr. de brokstukken van de IJsvogel en de onderdelen weer teruggehaald. Van 's avonds 7 tot 's nachts 3 uur hebben ze hard gewerkt om de romp van de

IJsvogel in ere te herstellen, zodat hij de volgende dag het ijs weer op kon. Want als er ijs ligt moet er gezeild worden....

De IJsvogel

In de winter van 1996 zeilden Hans en Bas Jansen met Peter van Wieringen op het Braassemmeer. Daarna werd het stil rond de IJsvogel en werd het schip op de zolder van de loods van Van Wijk opgehangen. Hans, die daar toen werkte, was er in stilte verliefd op en wilde het scheepje wel kopen. Bouw sr. gaf hem echter het advies: ga maar voor jezelf een Monotype bouwen. En zo geschiedde, en niet één, maar er werden er zes gebouwd. Nadat Peter van Wieringen in 1998 de complete werf had overgenomen kocht Bouw jr. het schip in 2002 terug voor het symbolische bedrag van 1 euro. Daarna werd de IJsvogel bij de Aspergehof van Noordam opgeslagen, en zeilde het schip op de Westeinder Plassen en in Polen in 2009. In 2019 werd Hans eindelijk de trotse eigenaar. Voor € 5,-, want Bouw wilde wel winst maken. Gelukkig viel Hans Jansen ook voor het mooie Porsche-stuur, een andere liefhebberij van hem.

Herbouw

Maar de IJsvogel was op, zegt Hans. En dus werd er besloten het schip na te bouwen, met de romp als voorbeeld. Alles wat nog gebruikt kon worden

De ijsvogel hangt boven nieuwbouw onder

werd ook gebruikt: de mast, de zeilen, schaatzen, stuurinrichting en verder alle onderdelen, tot en met het originele naamplaatje. Op 23 januari 2021 werd het schip officieel gedoopt en in gebruik genomen.

Hans is er nog steeds verliefd op: "Het is een geweldig ding, een van de mooiste qua karakter. En hij loopt harder dan de Monotype!" De vernieuwde IJsvogel hangt nu bij Hans Jansen in de loods, en 's avonds gaat hij er graag nog even naar kijken.

Waar maar ijs is

Hans en Bouw zijn het hele jaar met hun passie bezig. Trainen kan natuurlijk niet, zeggen ze, maar je kunt wel de boot controleren. "En in mijn hoofd zeil ik wedstrijd", voegt Bouw eraan toe, "door de techniek te verfijnen." In Nederland wordt, zodra het mogelijk is, veel op ijs gezeild. Ook wordt er wel uitgeweken naar bijvoorbeeld Polen en Zweden, zo'n twee weken per jaar. De IJsvogel heeft in 2021 voor het eerst in volle glorie na zijn restauratie weer op de Gouwzee gezeild. En met de IJsvogel op de trailer is Hans in februari 2022 met zijn vrouw naar het Hjalmarer meer in Zweden geweest. "Het voordeel is dat daar geen grote groepen schaatsters zijn zoals hier. Dus veel meer veiligheid!" <<

Op 17 en 18 december 2022 kon ijszeilen minnend Nederland zijn geluk niet op: het kon weer. Van het ijs op de helaas maar kortstondig bevroren Wijde Aa werd door onze ijszeiler met veel plezier gebruik gemaakt!

De IJsvogel in 1963 op de Westmeer bij Roelofarendsveen, tijdens de start van de Open Nederlandse Kampioenschappen.

Agnes en de Vlietmolen

door Betty Kemper

Achteraf had ik spijt, dat ik niet meteen een foto had gemaakt, toen ik haar aan de tafel zag zitten op haar rollator, in haar hand een foto van de Vlietmolen en in haar ogen een mijmerende blik. "Daar ben ik geboren", zei ze, Agnes den Dubbelden-van der Ploeg, en begon te vertellen over de molen, het gezin en het schilderij van (toen nog Koningin) Wilhelmina. Het was voor ons aanleiding om een bezoekje te brengen om het hele verhaal te horen. Leo van der Voorn en ik gingen op stap.

Agnes werd in 1934 geboren op de Vlietmolen bij het voetbalveld; veertien kinderen telde het gezin uiteindelijk en toen vader Willem van der Ploeg molenaar werd (hij was daarvoor o.a. baggeraar) waren de oudste kinderen al uit huis. In de molen stonden rond de spil vier bedden, waarin twee kinders per bed sliepen. In de slaapkamer beneden sliepen de allerkleinsten aan het voeteneind van het ouderlijk bed in een speciaal gemaakt wiegje, dat paste tegen de schuine wand van de molen. Er was één grote kast, waarin zich alle kleding van het hele gezin bevond.

Vader waakte ervoor, dat de kinderen als zij buiten speelden, niet te dicht bij de wieken konden komen.

Koningin Wilhelmina kwam graag in deze omgeving om te schilderen. Zo ook de Vlietmolen, waarvan zij eerst een potloodschets maakte, zittend bij het weggetje richting voetbalveld. Toen zij korte tijd later terugkwam om de molen echt op het doek te zetten, stonden de wieken echter anders dan op haar tekening. Zij stuurde haar hofdame naar de molenaar om hem te vragen de wieken in dezelfde stand te zetten. De hofdame deed bij terugkomst verslag aan de koningin van het schouwspel dat zij binnen had aangetroffen: een groot gezin, vader, moeder en talrijke kinderen, aan tafel, de pan midden op. De koningin liet haar hofdame als dank tien gulden naar de molenaar brengen.

Huize van der Ploeg

De molenaar, Willem van der Ploeg, nam later het lokale café over, Huize van der Ploeg, een favoriete ontmoetingsplek in het dorp. Agnes heeft er jarenlang gewerkt. Het hotel heeft plaatsgemaakt voor de huidige Kom.

In het boek "Het begon in 1252..." van Hans van der Wereld staat op blz. 93 een foto van het schilderij, dat Wilhelmina maakte. Hierin beschrijft hij ook bovenstaande anekdote.

Leo en ik hebben met plezier zitten luisteren naar het verhaal van Agnes, dat zij ons enthousiast en alsof het gisteren gebeurd was heeft verteld. Met de foto kwam het nu goed! <<

Agnes met het schilderij

Hoe was het 100 jaar geleden in: Hoogmade?

Frans Witterman ging voor ons na wat er in 1923 allemaal in het dorp gebeurde.

- Op 5 januari 1923 bood G. van Goozen aan: "H.H. Klompenmakers. Te koop. 20 Wilgebomen, bij gedeelte of massa, en aan hetzelfde adres een groote partij droge takkebossen te koop."
- Een maand na de opening: "Dat de autobusdienst van hier naar Leiden in een groote behoefte voorziet, bewijst wel het drukke gebruik."
- "1923 kan ook voor u een gelukkig jaar zijn." Met deze leuze werd begin januari de 431e trekking van de Staatsloterij aangekondigd. Loten te koop bij H.E.J. Bank.
- Wed. N. Disseldorp zocht een "R.K. BOERENKNECHT of arbeider, goed kunnende melken tegen 1 mei." Ook L.C. van der Geest zocht eind januari een R.K. Boerenknecht "... met mei".
- "Donderdag 18 januari Jaarfeest R.K. Volksbond, met optreden van het Duo Helmann en van Leeuwen...." in café Hillebrand.
- Bij Scheepswerf Gebr. Van Beveren te Zoeterwoude werd de kiel gelegd voor "... een zeilvaartuig ten dienste van veevervoer, voor den heer H. v.d. Star, te Hoogmade, met een afmeting van 14.30 x 2.45 Meter."
- "Na overwinning van eenige moeilijkheden zal de Harmonie Heerlijkheid Hoogmade haar 29e uitvoering geven... " en "...zal uitgevoerd worden het groote en moeilijke werk De Slag bij Waterloo."
- "Bij heren B. en W. alhier, is een verzoek ingekomen van den heer A.C. Colijn te Hoogmade, om vergunning tot het oprichten van een houten huis, op grond van artikel 55 van de Woningwet."
- Op maandag 12 februari verzorgde het Woubrugse "Mandoline-Ensemble l'Estudias" een buitengewone uitvoering in café Hillebrand. De opbrengst was bestemd voor de bouw van een "steen" magazijn voor het Groene Kruis in Woubrugge.

Bronnen: Leidsche Courant, Leidsch Dagblad resp. Nieuwe Leidsche Courant in 1923 via Krantenarchief van Erfgoed Leiden en Omstreken

En in Woubrugge?

En Anneke Zwarst onderzocht de kranten op nieuws uit Woubrugge

- In de Nieuwe Leidsche Courant is een vaste rubriek met informatie speciaal voor kinderen. De kinderen kunnen daarop dan weer reageren en de redactie reageert daar weer op:

6 januari 1923:

S. en C. Woubrugge. Wel, wat een mooi briefje was dat. Jammer dat 't papier wat zacht was, maar jullie hebben 't er toch goed afgebracht vind ik. Mijn dank voor jullie hartelijke wensen.

- en op 24 februari 1923 naar:

S. en C. Woubrugge. Wel leuk dunkt me van zoo'n hoogen dijk af te glijden. Jullie schrijft van 'arretikkers.' Zijn dat arresleden? Ik had dat woord nog nooit gehoord.

Uit de Van Dale 1898, Groot woordenboek der Nederlandsche Taal:

Betekenis & definitie:

m. (=s), tuig met bellen enz., dat hij het arren op het paard gelegd wordt. Wordt ook wel bellentuig genoemd.

- 7 februari 1923:

Nu meermalen blijkt dat onze Autobus de vele passagiers niet kan opnemen, besloten de ondernemers een tweede of reserve Autobus te maken. Deze is nu bijna gereed en zal den 15en dezer maand in dienst gesteld worden

- 26 februari 1923

Ruim 400 personen boven de 15 jaar in ons dorp, hebben zich als lid laten inschrijven voor het fonds "Onderlinge Hulp" tot voorziening in de kosten voor Ziekenhuis-verpleging.

De kinderen onder genoemde leeftijd deelen in dezelfde voorrechten, hoewel voor hen geen contributie betaald hoeft te worden.

- 3 maart 1923

Dat in den Oudendijkschen polder, schelvis en schol zou worden gevangen, kon niemand vermoeden. Toch had dat gisteren plaats; de heer v.d. M. was daarmede bezig omdat een vischkooper die aldaar met zijn lading in den tocht was gereden, de vischjes daar had achtergelaten.

TOEN & NU HOOGMUDE

Tot eind jaren vijftig dreef Cees van Schagen in de Kerkstraat 53 zijn handel in manufacturen, confectie, bedden en tapijten. Omdat hun oude winkel op nr. 60 te klein was geworden waren Bert en Rika Ludlage blij dat ze het pand op nr. 53 van Cees van Schagen konden kopen. Ze verkochten er van alles: potten en pannen, en groenten en fruit. Bert en Rika beëindigden hun bedrijf in 1978. Winkel, woning en schuur werden verkocht aan Jan en Hendrien van Leeuwen, die op deze plek een nieuw woonhuis bouwden.

20

MARIAHOEVE-LOGIES

KOM BIJ ONS EEN
SOFTIJSJE TAPPEN

7 dagen per week geopend

OFWEGEN 8
2481 KA WOUBRUGGE

KEUR&KEUR
Overlijdenszorg

Afscheidsvoorbereiding
Uitvaartbegeleiding
Nabestaandenzorg

0172-764333
www.keurenkeur.nl

nolina
growers with passion

WOUBRUGSCHE JACHTWERF
G. VAN WIJK - WOUBRUGGE - Tel. 21

ZOMER- EN WINTERBERGING - NIEUW-
BOUW en REPARATIE IN HOUT en STAAL

IN EN VERKOOP VAN JACHTEN
VERHUUR VAN ZEIL- EN MOTORBOOTEN
MET- EN ZONDER SLAAPPLAATSEN

BONDWERF A.N.W.B. KANOSTATION
BOUW VAN MODERNE IJSJACHTEN

WOUBRUGGE
een aantrekkelijk centrum
van Watertoerisme

"De Rijnstreek en hare naaste omgeving" 1936

Woubrugse Jachtwerf G. van Wijk en Zoon
Boddens Hosangweg 80 Woubrugge

0172 - 517127
www.jachthavenvanwijk.nl

INTENZ[®] HOME

Conceptstore - Woubrugge

Op zoek naar een leuke plant of groen cadeau?

INTENZ HOME[®] is het plantenmerk van VDE plant in Woubrugge. In onze Concept Store presenteren we de laatste ontwikkelingen op het gebied van groene lifestyle. Je kunt bij ons terecht met vragen, want ook als je geen groene vingers hebt zijn planten een aanvulling in je interieur.

Adres: VDE plant / Oudendijkseweg 5 / 2481 KE / Woubrugge

Openingstijden: iedere zaterdag tussen 10.00 – 12.30 uur

westmaas interieur

Westmaas Interieur: al sinds 1894 verrassend compleet. Voor de inrichting van woning, comfortabel slapen of ambachtelijke stoffering van meubel of boot. Altijd speciaal voor u op maat gemaakt. Stap gerust eens binnen in onze winkel voor een kennismaking en een eerlijk en vrijblijvend advies.

Boddens Hosangweg 4 | Woubrugge | 0172 518107 | www.westmaas.nl

Hoekstra Autoservice

- Onderhoud
- Reparatie
- Apk

*Haal- en brengservice,
leenauto beschikbaar.*

**Zinkweg 7A
Alphen aan den Rijn
Tel.: 0172-501400**

**Maak snel
een afspraak.**
Ons team staat
voor je klaar!

Hypotheek | Verzekeringen | Pensioenen | Betalen | Sparen

**Vertrouwde gezichten op een
vernieuwde plek.**

Wij zijn er voor jou.

**VELDSINK
VEERMAN**

RegioBank

vertrouwd, verzekerd, Veldsink.

Dokter Lothlaan 8, Woubrugge | 0172 - 518 256 | woubrugge@veldsink.nl | veldsink.nl